

אישיות – קוסטיגן (1836) ומולינה (1847)

כריסטופר קוסטיגן היה אירי, מראשוני חוקרי ים המלח ועל שמו נקרא הכף הצפוני של לשון גם המלח. כשהיה בן 25 החליט לבוא לארץ ישראל לחקור את ים המלח ולמדוד את עומקו. הוא יצא לדרכו ביולי והגיע לביירות באוגוסט 1835. שם רכש סירה קטנה וגייס ספן מלטזי עמו הפליג בסירה לעכו. אותה העביר לטבריה. הוא התחיל בשייט לאורך נהר הירדן, בימי אוגוסט החמים, כאשר מפלס המים רדוד ביותר והאפיק צר ובעייתי. לאחר שלושה ימים קשים בשיט, החום הרב התיש את כוחו, וקוסטיגן הבין שיעיל יותר יהיה להמשיך את מסעו ביבשה. הוא סחב את סירתו בעזרת גמלים וצעד דרומה לכיוון ים המלח. הגיע ליריחו ובדרך הותקף על ידי שודדים. עלה לירושלים כדי לנוח ולהצטייד, וחזר לים המלח. שט לאורך חופיו במשך שמונה ימים, ביחד עם הספן ממלטה, תוך שהוא מבצע מדידות בכליו הפרימיטיביים. הוא הגיע לחלקה הצפוני של "הלשון" - חצי אי שבחופו המזרחי של המלח, כ-40 קילומטרים מהחוף הצפוני. הבדואים שעל החוף עקבו אחריו מסעו. רוב הלילות הוא לן על החוף ומדי פעם על ספינתו. במשך היום סבל מחום רב, ולאחר שמי השתייה אזלו, שתה את מי הים בקפה על מנת לפצות על הטעם המלוח. לאחר שכוחותיו תשו, השיט אותם המלווה לחוף וירד להזעיק עזרה. הוא הזעיק את הבדואים בסביבה, והם לקחו את קוסטיגן לבית החולים ביריחו. משם הובא אל ירושלים, למנזר סן סלוודור הפרנציסקני שבעיר העתיקה, ובו מת ב-7 בספטמבר 1835 ונקבר בבית הקברות הקתולי בהר ציון.

תומאס הווארד מולינה היה קצין חיל הים הבריטי, שבמאה ה-19 שט בנהר הירדן מהכנרת לים המלח כדי לשרטט את מפת האזור. באוגוסט 1847 עגנה האונייה שבה שירת מולינה בחופי ארץ ישראל, הוא העביר לכנרת סירת עץ ויצא למסע נועז בחום הכבד של בקעת הירדן. הוא הצליח להגיע לים המלח עם מספר מדידות שערך לפני ששב כשהוא חולה לאונייתו, ומת כעבור כמה ימים בביירות. הכף הדרומית בלשון היבשתית שבאמצע ים המלח נקראה על שמו כף מולינה, אך כיום לא נותר ממנה זכר בגלל התייבשות ים המלח. סירת העץ של מולינה, השריד האחרון מההרפתקה, הובאה לישראל מאנגליה. היא הוצגה בתחילה במוזיאון בית היוצר שנסגר בהמשך. כיום היא מוצבת בלובי של בניין מרכז המבקרים של מפעלי ים המלח.

[הרחבה למתעניינים](#)

מושג – גמרא, משנה, ותלמוד

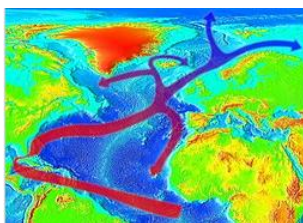
גמרא הנקראת גם ש"ס (שישה סדרי מישנה) ומכונה גם תלמוד, היא סוגה לימודית שהחלה ונפוצה בתקופת האמוראים, חכמי בתחילת המאה ה-3. השם "תלמוד" מקורו בזמן התנאים ומשמעו לימוד, עיון ופירוש. התלמוד נכתב בעיקר כפרשנות לדברי התנאים. אשר התפתחה בו בזמן בבבל ובארץ ישראל, מה שהוביל לכתיבתם של שני תלמודים: התלמוד הבבלי והתלמוד הירושלמי. התלמוד הבבלי נפוץ יותר מהירושלמי, וחכמי ההלכה בדורות שלאחר כתיבת התלמוד קיבלו לרוב את התלמוד הבבלי לפסיקת הלכה למעשה. התלמוד הבבלי, בהשפעת חכמי ישראל שחיו בתקופות שלאחר כתיבתו – הפך לספר ההלכתי החשוב ביותר לצד המשנה, והוא הספר הנלמד ביותר בישיבות ובקרב תלמידי חכמים. חיבורים רבים חוברו עליו, והוא הספר ההלכתי המצוטט ביותר.

מילה/ביטוי בעברית – דא עקא

מושג בארמית שמשמעותו "זאת הצרה". הצירוף "דא עקא" בא להצביע על איזו בעיה או משהו מטריד בהתנהלות המצופה של העניינים. למשל: הצלחתי הפעם להגיע בזמן לשגרירות ואפילו לא שכחתי להביא איתי את הדרכון; דא עקא שבדיוק היום הייתה שביתה ושוב חזרתי כלעומת שבאתי.

מונח טכנולוגי – זרם הגולף

זהו זרם מים חם המתחיל במפרץ מקסיקו המשכו בחופי מערב אירופה וצפונה הוא עולה לאורך חופה המזרחי של ארצות הברית שם הוא מתפצל לזרם הקנארי ולזרם הצפון אטלנטי. מימיו של הזרם שונים משאר מי האוקיאנוס, בצפיפותם, במליחותם ובצבעם. כדברי הסופר ז'ול וורן זהו "נהר בתוך האוקיאנוס". באזורים הקרובים לזרם הגולף הטמפרטורה אינה יורדת מתחת לאפס, מי הים אינם קופאים והנמלים פעילים כל השנה. יש חשש כי בעקבות ההתחממות הגלובלית זרם הגולף ישנה את אופיו ואולי אף את כיוונו ולשינוי כזה תהיה השפעה מהותית על האקלים במערב אירופה שעלול להביא לעידן קרח חדש. [הרחבה למתעניינים](#)

בברכת "אם לא תשאל איך תדע"

אבא

[הצטרפות / הסרה מרשימת התפוצה של מרחיב הדעת](#)
[לקריאת גיליונות קודמים באתר שלי](#)